

DIMA

SERIF

Kirjainmuotoilu

osana dokumentin ilmettä

Opinnäytetyö

Savonia Ammattikorkeakoulu // Muotoilun Koulutusohjelma

Nico Jussila // KUI12SM

Dima Serif

**Kirjainmuotoilu osana
dokumentin ilmettä**

Opinnäytetyö

Savonia Ammattikorkeakoulu

Muotoilun Koulutusohjelma

Nico Jussila

KUI12SM

Koulutusala

Muotoilun koulutusohjelma

Työntekijä

Nico Jussila

Työn nimi

Dima Serif – Kirjainmuotoilu osana dokumentin ilmettä

Päiväys

3.5.2018

Sivumäärä/liitteet

58 / 1

Ohjaaja

Antti Kares

Toimeksiantaja

Jari Silomäki, Armas Alvari. Osuuskunta Valóság Todellisuus.

Tiivistelmä

Opinnäytetyössä suunnitellaan ja toteutetaan kirjaintyyppi osana dokumentin ilmettä. Työn tavoitteena on saada aikaiseksi traileri, jolla voidaan myydä dokumentti tuotantoyhtiölle.

Työssä perehdytään kirjainmuotoilun sekä semiotiikan teoriaan ja analysoidaan dokumenttia työn tueksi. Lisäksi käydään läpi suunnitteluprosessia kirjainmuotoilun sekä graafisen ilmeen osalta.

Avainsanat

Kirjainmuotoilu, kirjaintyyppi, typografia, fontti, graafinen suunnittelu, dokumentti

Field of study

Degree programme in design

Author

Nico Jussila

Title of thesis

Dima Serif – Typedesign as a part of document's visual identity

Date

3.5.2018

Pages/appendices

58 / 1

Supervisor

Antti Kares

Client organisation / partners

Jari Silomäki, Armas Alvari. Osuuskunta Valóság Todellisuus.

Abstract

In this thesis the designer makes a typeface as a part of document's visual identity. The goal in this project was to finish a trailer of the document, so it can be sold for the production company.

In this thesis designer researches the theory of typography and semiotics, and analyse another document to support the designers work. Designer goes through his own processes of typedesign and graphic design.

Keywords

Type design, typeface, typography, font, graphic design, documentary

Sisällitys - luettelo

Tiivistelmä	4
Abstract	5
1. Johdanto	8
1.1 Aiheen valinta	9
1.2 Tavoite	10
2. Kirjainmuotoilu	12
2.1 Kirjainmuotoilusta	15
2.2 Semiotikka	17
3. Muotoiluprosessi	20
3.1 Dokumentin synopsis	21
3.2 Lähtötilanne	22
3.3 Analyysi - Abstraktio - valokuvaus	23
3.4 Analyysi - Pieni Bisnesmies Dima	31
3.5 Ideointi, vaikutteet sekä moodboard	38
3.6 Luonnosteluvaihe	42
3.7 Kirjaintyyppin suunnittelu	44
4. Lopputulos ja yhteenveto	50
Lähteet ja liitteet	54

1. Johdanto

1.1 Aiheen valinta

Graafisen suunnittelun avulla luodaan ymmärrystä ympäröivään maailmaamme. Välitetään katsojalle viestejä ja sanallisen tason lisäksi myös sanattomalla tavalla. Tämän vuoksi olen valinnut muotoilun aloista juuri graafisen suunnittelun. Viimeisen sysäyksen alaan sain ollessani vaihto-oppilaana Escuela Superior de Disseny (ESDi) Barcelonassa. Pääsin taitavien opiskelijoiden seuraan sekä ammattitaitoisten opettajien opetettavaksi puolen vuoden ajaksi. Puolen vuoden aikana voitin yhden suunnittelukilpailun ja tulin kakkoseksi toisessa. Palattuani Suomeen, olen pyrkinyt keskittymään graafiseen suunnitteluun. Opintojeni työharjoittelut olen suorittanut graafisen suunnittelun parissa. Erityisesti Mainostointi Ad Kiivin palveluksessa olen päässyt osaksi suunnittelemaan yritysten visuaalisia ilmeitä. Vapaa-ajallani olen auttanut ystäviäni erilaisissa projekteissa graafisena suunnittelijana.

Vaikka minun koulutukseni ei ole keskittynyt graafiseen suunnitteluun, halusin silti opinnäytetyössäni tehdä jotain itselle vierasta, mutta erityisen mielenkiintoista.

Sain idean opinnäytetyöni aiheeseen, kun ystäväni ja valokuvataiteilija Eetu Kevarinmäki ryhtyi tekemään yhteistyössä toisen taitelijan, Jari Silomäen, kanssa dokumenttia ja he pyysivät minua avuksi suunnittelemaan dokumentin visuaalista ilmettä. Kevarinmäki toimii dokumenttielokuvan tuottajana ja Silomäki ohjaajana. Lisäksi mukana on muun muassa kirjailija, ja kirjoittaja Armas Alvari, leikkaaja ja AV-alan moniosaaja Artturi Rostén, sekä muusikko Ringa Manner Pint And We Fall sekä The Hearing yhtyeistä

1.2 Tavoite

Ensimmäisessä tapaamisessamme keskustelimme projektin tavoitteista. Työryhmän ensimmäinen tavoite on saada kasaan traileri, jolla voidaan lähteä myymään tuotetta tuotantoyhtiöille. Tuotantoyhtiön avulla dokumentti saadaan lopullisesti valmistettua. Keskeinen tavoite on suunnitella ilme, joka tukee dokumentin tarinaa ja viestii katsojalle dokumentin keskeisiä arvoja.

Yksi tärkeä esille noussut tavoite on oman kirjaintyyppin suunnittelu dokumentille. Kirjasin on dokumentin ilmeen suhteen tärkeimmässä asemassa.

Projektin ja sen asettaman aikataulun puitteissa päätin suunnitella vain yhden leikkauksen joka koostuu niin sanotusta skandinaavisesta merkistöstä sisältäen versaali- ja geminikirjaimet mukaanlukien ä, ö, ja å merkit, numerot sekä yleisimmät ja markkinoinnissa tarvittavat yleisimmät välimerkit.

Ensimmäinen tavoite on saada kasaan traileri

Kuva 1. Kuvakaappaus Pieni bisnesmies Dima -dokumentin trailerista (Jussila 2018)

2.

Kirjain- muotoilu

Kuva 2. Typografian termistöä kuvitettuna (Jussila 2018)

2.1 Kirjainmuotoilusta

Tässä osiossa käsittelem kirjainmuotoilua ja sen taustalla vaikuttavista elementeistä

typo|grafia s. 1 kirjapainotaito 2 kirjan tms. painoasu 3 kirjasinlajin, -koon, merkki- ja rivivälityksen yms. valinta ja sen lopputulos (Uusi suomalainen sivistyssanakirja)

Sana **'typografia'** on peräisin kreikan kielisistä sanoista typos (jäljennös, kuva ja leima) ja grafein (kirjoittaa). Typografian voi määrittellä 'merkeillä kirjoittamiseksi' (Itkonen M. 2012, 11). Vaikka etymologisesti voi päätellä, että typografia pitää sisällään kaiken 'merkein kirjoittamisen', jättää se ulkopuolelle usein tekstauksen sekä kalligrafian, joskin niiden suhde typografiaan on läheinen (Itkonen M. 2012, 11). Typografia on satoja vuosia vanha tekniikka ja taiteenlaji, jossa **tyylit, pistekoot, rivikorkeudet** ja **-pituudet** sekä **välitykset** luovat kirjallista digitaalista tai fyysistä tekstuaalista materiaalia visuaalisesti esteettisessä ja helppolukuisessa muodossa (Timo Laak, Saavutettava.fi). Typografian voi lyhimillään määrittellä olevan "kirjaintyyppien valintaa ja käyttöä" (Itkonen M. 2012, 11). Itse kirjainmuotoilu on pieni, mutta tärkeä osa typografiaa.(Ilkka Janatuinen, Logotyyppi.fi).

Kirjaintyyppillä tai **kirjainlajilla** tarkoitetaan kirjasimen tyyliä eli ulkomuotoa, jolla kirjain on suunniteltu (Ilkka Janatuinen, Logotyyppi.fi). Puhekielessä on vakiintunut sana 'fontti' joka tulee rans-

kankielisestä sanasta *fondre* - sulattaa, viitaten kirjainten valamiiseen (etymonline.com).

Kirjaintyyppit voidaan karkeasti kahteen ryhmään - **antiikvat** eli päätteellisestä (engl. **serif**) ja **groteskit** eli päätteettömät (engl. **Sans serif, Gothic**). Sana Antiikva perustuu latinan kieliseen sanaan *antiquus* - vanha. Antiikvakirjaimiin kuuluu vaakasuorat päätteet. Antiikvakirjainten viivoissa on selkeä kontrasti, joka perustuu käden liikkeeseen. Ylöspäin vedettävät viistot viivat ovat kapeita ja alaspäin vedettävät viivat paksumpia. Groteski puolestaan on viivoiltaan lähes tasapaksu ja päätteeton. (Itkonen M. 2012, 12.) Tekstiä kirjoittaessamme käytämme kahta aakkoslajia, **gemena** sekä **versaalia**. Gemena tarkoittaa pienaakkosia ja versaali taas suuraakkosia. (Itkonen M. 2012, 12.) Gemenan ja versaalin eräänlaisena välimuotona toimii **kapiteelit**, jotka muistuttavat ulkoasultaan versaaleja, mutta ovat korkeudeltaan matalampia, pienaakkosten korkuisia (Ilkka Janatuinen, Logotyypfi.fi).

Kirjaintyyppin nimen perässä oleva **'roman'** viittaa kirjaimen pystyn muotoon. Sana tulee antiikin rooman piirtokirjoituksista. (Itkonen M. 2012, 12.) Pystyn kirjaimen vastakohtana on **'italic'** suomeksi **kursiivi**. Italic-sana viittaa siihen, että tämän tyylliset kirjaimet otti käyttöön venetsialainen kirjanpainaja Aldus Manutius Italiassa 1501. Kursiivi on kapea, oikealle kallistuva kirjanmuoto. Se muistuttaa hieman käsialakirjoitusta ja nimikin on siitä peräisin. Latinankielinen sana *Currere* tarkoittaa juoksevalla kädellä kirjoitettua (Itkonen M. 2012, 12). Joidenkin groteskien nimen perässä on italicin sijasta sana **'oblique'** tarkoittaen, että kirjaimet ovat kal-

tevia, mutta eivät ole muodoltaan kuitenkaan aitoa kursiiivia. Kirjaimet ovat suhteellisen leveitä ja muistuttavat pystyjä kirjaimia. *Oblique* on kuitenkin kirjainmuotoilijan piirtämä versio eikä tietokoneella kallistettu virheellinen muoto. (Itkonen M. 2012, 13.)

2.2 Semiotiikka

Tässä opinnäytetyössä määrittelen semiotiikan käsitteen merkkien ja käsitteiden väliseksi suhteeksi, ja tämä monimutkainen suhde sisältää erilaisia merkityksiä ja arvoja (Mark Penfold, Creative Bloq). Yksinkertaistettuna tarkoitan, että kuvien tutkimisessa semiotiikan keinoin halutaan selvittää, mitä kuvat esittävät ja millä tavoin. Tätä analyysimallia käyttäessä tärkeitä ovat kuvien piilomerkitykset. Tällaiset piilomerkitykset kertovat millaisia ideoita ja arvoja kuvan taakse kätkeytyy. (Seppä A. 2012, 128.) Eräs Lontoon yliopiston taiteiden maisteri toteaa, että kukaan visuaalisella alalla työskentelevä ei voi sivuuttaa semiotiikan merkitystä (Mark Penfold, Creative Bloq).

Sosiosemiotiikan avulla pyritään osoittamaan, miten erilaiset yhteiskunnalliset ideologiat ja arvot vaikuttavat kuvan sisältämien aiheiden valintaan (Seppä A. 2012, 160). Tässä opinnäytetyössä tekemäni visuaaliset valinnat vaikuttavat katsojan kuvan tulkintaan (Mark Penfold, Creative Bloq), joten katsoja tekee omat alitajuiset päätelmänsä tekemistään ratkaisuksista huolimatta. Suunnittelijalla voi olla tavoitteena välittää tietynlaisia merkityksiä (Mark Penfold, Creative Bloq), jotka katsoja kuitenkin itse määrittelee.

Suunnittelemani fontilla halusin tukea dokumentin karua, kovalinjaista ja visuaalisesti raakaa ilmettä. Latinalaisten ja kyrillisten kirjainmerkkien yhdistelmä luo visuaalisen vihjeen siitä, mihin dokumentti sijoittuu. Katsoja saa pystyy ymmärtämään visuaalisen vihjeen ainakin kahdella tavalla. Ensimmäinen tapa on ikoninen representaatio. "Ikonisessa representaatioissa merkitsijän ja merkityn välillä vallitsee samankaltaisuus" (Seppä A. 2012, 136.), sillä vaikka kyrilliset kirjaimet eivät olekaan alkuperäisessä ympäristönsään, ne jäljittelevät todellisia olemassa olevia kyrillisiä kirjaimia. Toinen tapa on indeksinen representaatio. "Indeksissä representaatioissa merkitsijän ja merkityn välillä vallitsee samankaltaisuuden tai yhdennäköisyyden sijasta käytännöllisen läheisyyden kautta rakentuva luontainen suhde." (Seppä A. 2012, 136.) Jotta ymmärtäisi mihin kyrillisillä kirjaimilla viitataan, edellyttää se katsojalta riittävää kulttuurillista oppimisprosessia (Seppä A. 2012, 136.).

Dokumentin idea perustuu siihen, miten muut ihmiset määrittelevät Diman poikkeavaksi ja sitä kautta pahaksi hänen fyysisten ominaisuuksien perusteella. Tämä toisten ihmisten tekemä määritelmä on vaikuttanut fontin suunnitteluprosessissa siten, että kirjaimissa esiintyy epätavallisia mittasuhteita ja muotoja.

Kuva 3. Kuvakaappaus Pienen bisnesmiehen Dima -dokumentin trailerista (Jussila 2018)

Halusin tukea
dokumentin karua,
kovalinjaista
ja visuaalisesti
raakaa ilmettä.

3. Muoi- toii- lu- pro- ses- si

3.1 Dokumentin synopsis

“Pieni bisnesmies Dima on tarina kumpurajalkaisesta aikamiespojasta. Dimaa vierastetaan, häneen ei luoteta, häntä hävetään. Dokumentti seuraa Diman kamppailua unelmiensa eteen. Samalla Diman tarina avaa venäläisen yhteiskunnan solmukohtia ja eriarvoistumista.

Dima haaveilee rikkaudesta ja rakkaudesta karjalaiskylän peräkamarissa. Kiusoittelevaa siskoa hänen on siedettävä. Komentelevaa ja votkaa trokaavaa äitiään hänen on toteltava. Dima on elämänsä sivustakatsoja, kelpaamaton mihinkään hyödylliseen. Isäpuolelle hän vie evästä hautausmaalle, kun tämä on lapioimassa hautaa routaisella hautausmaalla. Siihenkään Dimasta ei ole. Mutta elääkseen Diman on tehtävä jotain. Hän tekee sitä, mitä suuri osa Venäjällä: pientä bisnestä. Dima matkustaa päivittäin Aunukseen myymään karttoja ja Karjalan Sanomia muovipussistaan.

Vaikka Dima on kohtelias ja ystävällinen, häntä ei kohdata ihmisenä. Hänen unelmansa pysäytetään toistuvasti. Jalkavamma on stigma, jonka yli hänen on mahdoton päästä. Mitään oikeaa työtä hän ei vammansavuoksi saa. Kun Dima kysyy hotellin henkilökunnalta, milloin suomalaisia turisteja tulee, vastaus on yhä useammin hiljaisuus. Hän kutsuu itseään pieneksi bisnesmieheksi ja sanoo vaikeiden tilanteiden päätteeksi:

“Minulla on täällä kaikki hyvin.”

Kun Dima suuttuu sen yhden ainoan kerran, hän kävelee Petroskoihin 160 kilometriä. Sen hän tekee vain näyttämisen halusta. Kukaan ei sitäkään lopulta usko. Rakkauttaan Dima saa näyttää vain koiralleen, joka saa myös maistaa usein isäntänsä remmiä aina siihen asti, kunnes susilauma hyökkää kylään ja syö kaikki kylän koirat.”

(Alvar, A. & Silomäki, J. 2018)

3.2 Lähtötilanne

Oman opinnäytetyöni analyysin tueksi tutkin sekä analysoin graafista suunnittelua toisessa dokumentissa. Suunnitellessani fonttia dokumenttiin "Pieni bisnesmies Dima" olen tehnyt samankaltaista pohdintaa sekä analyysia. Sen vuoksi koin hyödylliseksi tutustua myös muiden dokumenttien fonttien sekä kuvien asetteluun. Pohdin myös, millaista lisäarvoa kirjoitettu teksti tuo kuvaan.

Kuvaa tulkittaessa täytyy ottaa huomioon lingvistisen tason kaksi syvempää lisäulottuvuutta, denotatiivinen sekä konnotatiivinen taso. (Seppä A. 2012, 146.) Denotatiivinen taso ilmaisee kirjoitetun tekstin ilmimerkityksen, jonka kuka tahansa lukutaitoinen ymmärtää. (Seppä A. 2012, 146.) Konnotatiivinen taso yhdistelee kulttuurisia mielleyhtymiä, ja tähän voi vaikuttaa muun muassa sanavallinat (Seppä A. 2012, 146). Konnotatiiviset merkitystasot eivät avaudu yksinkertaisesti havainnoimalla sitä, mitä kuvassa on vaan se vaatii katsojalta taitoa tulkita kulttuurisia viittaussuhteita (Seppä A. 2012, 148). "Merkitykset, jotka linkittyvät suoraan kokemuseräiseen tietoomme, puhuttelevat meitä yksilöinä voimakkaammin kuin yleistiedon (denotaation) tasolla toimivat merkitykset." (Seppä A. 2012, 148.)

3.3 ANALYYSI Sarjasta Abstraktio, jakso 7 - valokuvaus

Analysoitavaa dokumenttia valittaessa valitsin dokumentin, jossa on käytetty graafista suunnittelua erityisen hienosti. Siispä päädyin valinnassani Netflixin vuonna 2017 tuottamaan uuteen dokumenttisarjaan Abstraktio (RadicalMedia, Tremolo Productions, 2017, Netflix), joka kertoo muotoilun kahdeksasta erilaisesta osasta; kuvituksesta, jalkinesuunnittelusta, lavastuksesta, arkkitehtuurista, autosuunnittelusta, graafisesta suunnittelusta, valokuvauksesta sekä sisustussuunnittelusta. Jokaisessa jaksossa tutustutaan ja perehdytään yhteen suunnittelijaan sekä hänen töihinsä. Valitsin jakson 7 "Valokuvaus", koska opinnäytetyöni dokumentin kuvaaja, Jari Silomäki, on kuvataiteilija ja valokuvaaja. Oletukseni oli, että löytäisin yhtäläisyyksiä Abstraktio-dokumentin ja oman aiheeni välillä.

Kuva 4.

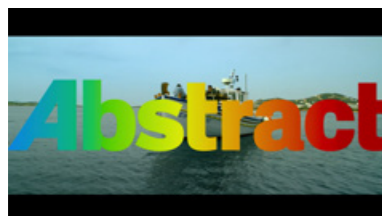

Jokaisen Netflixin tuottaman sarjan ja elokuvan alussa tulee Netflixin logo ylhäältä valaistun kuvan keskelle. Logo muuttuu tasaiseksi kaksiulotteiseksi ja varjo häviää, mutta taustassa oleva vinjetti säilyy.

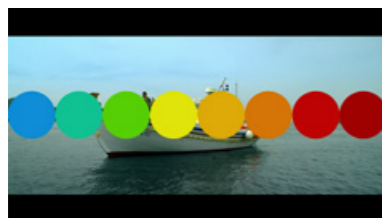
Jakson alkaessa ensimmäisenä kerrotaan, että Netflix on ollut mukana tuottamassa tätä sarjaa. Tapa jolla teksti rakentuu ruudulle jatkuu läpi koko jakson. Teksti rakentuu erikoisella, tarkoituksellisen kömpelöllä tavalla. Kirjaintyyppi jota dokumentissa käytetään on Atlas Typewriter Black, joka on leikkaukseltaan paksu ja epätavallinen Slab serif.

Kuva 6.

Sarjan tunnus on kuvattu aina monivärisenä, väri liukuu sinisestä vihreään ja keltaisen kautta punaiseen koko logon läpi.

Kuva 7.

Tunnus muuttuu ympyrän muotoiseksi, värit muuttuvat liukuväristä yksittäisiksi tasaisiksi väreiksi.

Kuva 8.

Pallot muuttuvat viivoiksi ja peittävät koko ruudun kirkkailla väreillään.

Kuva 9.

Tämän kyseisen jakson niin sanottu pääväri on sininen, ja kyseinen väri valtaa ruudun seuraavaksi. Ruutuun rakentuu hieman nykivällä liikkeellä ja kirjainten muotoja vääristellen jakson päähenkilön nimi.

Kuva 10.

Tässä fonttina on jälleen Atlas Typewriter Black. "The art of Design" -teksti kääriytyy nykien pois ja tilalle tulee valkoinen teksti "photography", joka on siis jakson tämänkertainen teema.

Kuva 11.

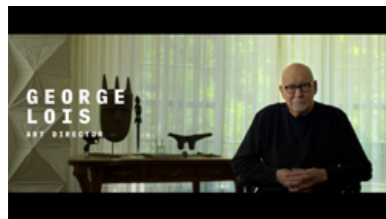
Seuraavaksi esitellään sarjan tekijät. Tekstit ilmestyvät ruudulle vääristellen ja fonttia venytellen, kuitenkin muuttuen nopeasti oikeaan ja oletettuun muotoonsa. Tekstit on aseteltu melko ilmavasti ja rivivälit ovat suuret. Tekstien keveyttä ja ilmavuutta lisää rivien hitaasti erilleen leijuminen.

Kuva 12.

Tässä kyseisessä jaksossa taustoina käytetään seurattavan muotoilijan eli valokuvaaja Platonin töitä. Kuvat ovat selkeä johdatus sekä visuaalinen vihje siitä, mitä tuleva jakso käsittelee. Päätelmä perustuu symbolisiin merkkeihin, joita tulkitsemme lähes automaattisesti (Seppä A. 2012, 140.). Elämme kulttuurissa, jossa olemme oppineet tavan tulkita visuaalisia erilaisia visuaalisia merkkejä. (Seppä A. 2012, 141.) Katsoja saa välittömästi käsityksen jakson aiheesta sekä keskeisimmästä henkilöstä.

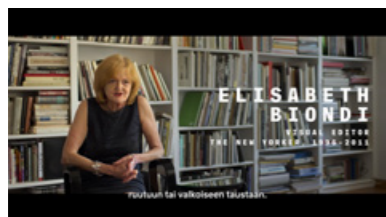
Jaksossa olevat valokuvat eivät ole staattisia vaan ne liikkuvat liukuen. Kuvat ovat selvästi syväty taustastaan irti, jotta eri osaset voivat helposti liikkua eri suuntiin ja täten tuoda kuvaan lisää dynaamisuutta sekä liikettä. Tekstien ilmestymisestä tuttu nykiväisyys

Kuva 13.

toistuu myös valokuvien näyttämässä; ensin näkyvillä on todella tarkka yksityiskohta, joka nopeasti ja yllättävästi muuttuu hieman suurempaan kuvaan.

Esiteltäessä uusi haastateltava, luodaan ensimmäinen tasapainoinen asettelu ihmisen massan ja tekstimassan välillä. Kuvan asetelma on ilmava ja hierarkia selkeä. Katsoja kategorisoi nopeasti kuvan elementit ja arvioi mikä niistä on tärkein (Samara T. 2014, 80). Tässä kuvassa katsoja vertaa jokaista hierarkista tasoa ja hakeutuu ensimmäisenä istuvaan mieheen, sillä tämän koko ja kontrasti viestivät sen olevan tärkein elementti. Seuraavana katse hakeutuu kohtaan jossa optista vastusta on vähemmän, ja tässä tapauksessa se on tekstimassa kuvan vasemmassa reunassa. Katse liikkuu suurimmasta kontrastia pienempään. (Samara T. 2014, 80.) Teksti rakentui nopeasti eivätkä kirjaimet ilmestyneet järjestyksessä vaan satunnaisesti sieltä täältä. Teksti ei kuitenkaan häviä ennen seuraavaa leikkausta puheenaiheena oleviin valokuviiin. Tämä luo kiireettömän vaikutelman ja katsojan on helppo keskittyä kaikkeen siihen, mitä ruudulla tapahtuu.

Kuva 14.

Seuraavan henkilön asetelma on lähes samanlainen kuin edellisessä, mutta nyt teksti on aseteltu ja tasattu oikeaan reunaan ja henkilö istuu vasemmassa reunassa. On mielenkiintoisempaa seurata kuvaa silloin, kun asetelma ei ole aina samanlainen. Uusi mielenkiintoinen asetelma saadaan aikaan pienellä muutoksella. Katsojalle luodaan selkeä vaikutelma siitä, että kuvat ja leikkaukset ovat tarkkaan suunniteltuja.

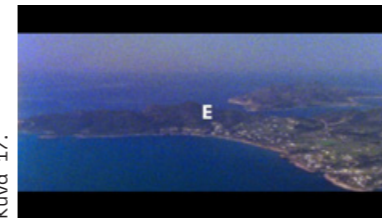
Kuva 15.

Kun saman henkilön haastattelua näytetään uudelleen, ei ole tietenkään tarpeen lyhyen ajan jälkeen näyttää henkilön nimeä toistamiseen. Asettelu vasempaan reunaan kuitenkin säilyy, jättäen tekstin paikalle tyhjää.

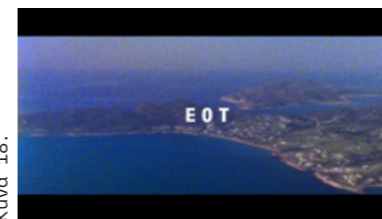
Kuva 16.

Ihmisten esittelyn tapa on dokumentin jaksossa rohkeasti samanlainen; teksti menee dokumentin kohteen päälle ja näin ollen se on merkittävässä roolissa. Valkoisen kontrasti ei ehkä riitä kaikilta osin valkoisen taustan kanssa, mutta katsoja saa luettua tekstin tästä huolimatta.

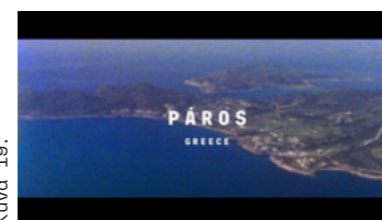

Kuva 17.

Seuraavassa kuvaruudussa esitellään uusi paikka, joka on Páros Kreikassa. Ruutuun ilmeistyy kirjaimet yksitellen ja keskitetysti. Ensin ilmestyy oikea määrä kirjaimia (5), mutta ensin ne vaihtuvat toisiin kirjaimiin, kunnes keskellä lukee Páros. Lopuksi alle ilmestyy myös pienellä 'Greece' tarkennukseksi siitä, mistä paikasta on kysymys. Konnotatiivisella tasolla tapa jolla kirjaimet tuodaan ruutuun muistuttaa hieman lentokentän taulun rullaavia fläppi-kirjaimia, jotka esitetään pelkistetyllä tavalla (Seppä A. 2012, 148). Kuvassa siis viitataan matkustamiseen toiseen paikkaan. Lisäksi taustalla olevan kuvan rakeisuus ja epätarkkuus kertoo kuvan olevan vanha, joten katsoja ymmärtää, että seuraavaksi kerrotaan jotain päähenkilön historiaan liittyvää. Kulttuurimme on opettanut meidät lukemaan näitä visuaalisia merkkejä, ja ymmärrämme ne ilman erityisempää kuvallista lukutaitoa (Seppä A. 2012, 141).

Kuva 18.

Kuva 19.

Kuva 20.

Vaikka itse dokumentin päähenkilöä ei ole esitelty vielä, kuten muita haastateltavia, häntä haastatellessa ei hänen vierelle tarvitse enää tuoda tätä tekstimassaa. Katsoja ymmärtää dokumentissa esiin tulleiden vihjeiden ansiosta, kuka hän on. Asetelma kuvaruudussa kuitenkin säilytetään samankaltaisena aiempiin ruutuihin nähden; kohde reunalla ja paljon ilmaa toisella reunalla.

Kuva 21.

Haastattelun yhteydessä mainitaan aikaisemmin haastateltu henkilö, George Lois, Esquire lehden art director vuosilta 1962–72. Tämän vuoksi hän ei tarvitse koko puolen ruudun tekstiä kertomaan tätä uudelleen. Tällaiselle maininnalle riittää pieni, animoimaton ja keskitetty teksti ruudun alakulmassa kuvan rinnalle. Pieni teksti toimii ikään kuin kuvatekstinä.

Kuva 22.

Haastattelun yhteydessä Platon kertoo siitä, että hänellä on dysleksia. Tätä korostetaan kirjoittamalla ruudulle hänen puhumat sanat "I'm extremely dyslexic". Kirjaimet animoidaan vaihtamaan paikkaansa ilmentämään sitä, miten lukihäiriössä kirjaimet ja teksti usein tulkitaan. (ks. esim. www.dyslexia.com/question/what-dyslexics-see/) Teksti on tästä huolimatta ymmärrettävää, sillä se sanotaan ääneen samaan aikaan kuin kirjoitettu teksti ilmestyy kuvaan.

Kuva 23.

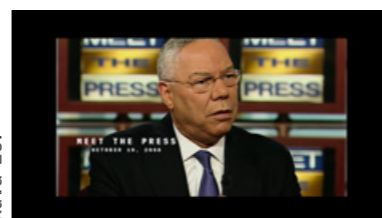
Virkkeiden välillä kuvan taustaväri vaihtuu ja välissä ruutu muuttuu korkeiksi värillisiksi palkeiksi, jotka sitten aukeavat uuteen tasaiseen väriin.

Kuva 24.

Kun Platon kertoo valokuvausprosessistaan, häntä avustava henkilö halutaan nimetä katsojille. Teksti on pieni ja toimii jälleen kuvatekstimäisenä mainintana. Teksti ei kuitenkaan tällä kertaa sijoitu keskelle vaan se ikään kuin alkaa mainittavan henkilön kohdalta ja päättyy keskelle kuvaruutua.

Kuva 25.

Silloin kun dokumentissa halutaan näyttää lainaus toisesta dokumentista tai ohjelmasta, on tyyli taas sama aikaisempiin kuvaruutuihin nähden. Teksti on hieman pienemmällä ja alemmaksi sijoitettuna kuin haastatteluissa. Sijoittelu noudattaa kultaisen leikkauksen sääntöä. Lainatun ohjelman nimen alla on yksinkertainen maininta siitä, milloin se on julkaistu. Näiden tietojen yhteydessä tekstin pistekoko on hieman pienempää.

Kuva 26.

Tällä kertaa kun esitellään uusi lokaatio myös alempi rivi ilmestyy rytmitetysti. Ylempi rivi ilmestyy keskitetysti ja kirjaimet rullaten samoin kuin aiemmissa paikoissa (ks. esim. Páros, Kreikka).

Kuva 27.

Uusi henkilö esitellään tuttuun tyyliin; kuva on ikään kuin jaettu kahteen osaan. Toisella reunalla on teksti, joka kertoo uuden henkilön nimen sekä tittelin ja toisella reunalla on kyseessä oleva esiteltävä henkilö.

Kuva 28.

Tällä kertaa esiteltäessä uusi paikka, on kuvan ja tekstin asettelu sama kuin henkilön esittelyssä. Tähän asetteluun ja tyyliin saattaa vaikuttaa se, että kyseessä on päähenkilön koti.

Kuva 29.

Viimeinen graafinen osa on lopputekstit. Keskellä kulkee näkymätön paksu viiva, joka jakaa tekstit kahteen osioon. Vasemmalla reunalla on titteli pienellä ja oikealla henkilön nimi suuremmalla pistekoolla kirjoitettu. Tällä kenties halutaan korostaa sitä, että ihminen ja dokumentin tekijät ovat hierarkiassa korkeammalla kuin heidän tittelinsä. Katsojan huomio kiinnittyy ensimmäisenä oleellisempaan tietoon, ja lopputeksteissä halutaan oletettavasti korostaa nimenomaan dokumentin tekijöiden henkilöllisyyksiä.

3.4 ANALYYSI Pieni Bisnesmies Dima, trailerin ensimmäinen raakaleikkaus

Analysoin Pieni Bisnesmies Dima -dokumentin trailerin ensimmäistä raakaleikkausta. Kävin läpi jokaisen kohtauksen ymmärtääkseni paremmin dokumenttia ja sen visuaalista kieltä. Kyseessä on kuvan sanallistaminen, joka tukee sekä antaa suuntaviivat kirjaintyyppini suunnittelussa.

Kuva 30.

Trailerin alkaessa ensimmäisenä nähdään ilmakehä pienestä ja lumisesta venäläisestä kylästä. On harmaata ja hämärää, kuin aurinko ei olisi noussutkaan. Katsojalle syntyy mielikuva pienestä hiljaisesta kylästä. Ihmisiä ei juuri näy. Ei autoja. Ei mitään liikettä.

Kuva 31.

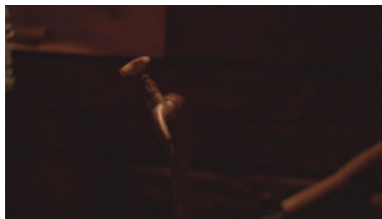
On hämärtynyt ilta. Kuvataan Diman eli päähenkilön kotia. Koira haukkuu. Pihassa näkyy musta sekä valkoinen Lada. Piipusta nousee savu, mutta ikkunoissa ei näy valoa. Talon ulkopinnat näyttävät käsittelemättömiltä ja kuluneilta. Kuva huokuu brutaaliutta ja kylmiä sävyjä. Kuvauksessa on havaittavissa pientä liikettä.

Kuva 32.

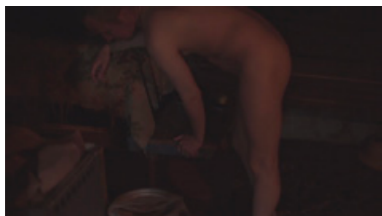
Kohtaus on kuvattu seinän viereltä tai talon nurkalta. Puolet kuvasta on sumeaa punertavaa seinää, toisessa puolessa näkyy ikkuna, jonka läpi tulvii lämpöä ja kodikkuutta. Sisällä loimuaa takkatuli, joka suodattuu ulos pitsiverhojen läpi. Huone täyttyy kellertävällä valolla luoden kontrastin, sillä ulkona on kylmä sininen valo ja hämärtyvä ilta. Kuluneet ja rapistuneet ikkunan pielet ovat kuin likainen kehys lämpöiselle kodin tunnelmalle sisällä. Taustalla kuuluu harakan raakuntaa.

Kuva 33.

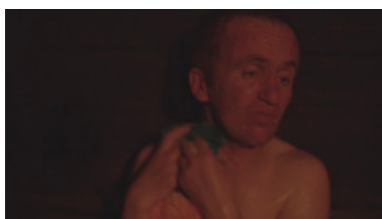
Kuvassa näkyy yksinkertainen vino hana, josta lorisee hiljalleen vettä. Kuuluu tasaista lorinaa, kun vesi tippuu astiaan.

Kuva 34.

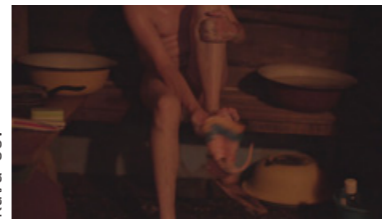
Kuvassa näkyy ensimmäisen kerran dokumentin päähenkilö Dima. Dima on asettumassa pesulle ja nojaa penkkiin tai lauteisiin alastomana. Tila on hämärästi valaistu sauna, ja vasemmassa reunassa näkyy kiuas kivineen. Taustalla kuuluu samaa veden lorinaa.

Kuva 35.

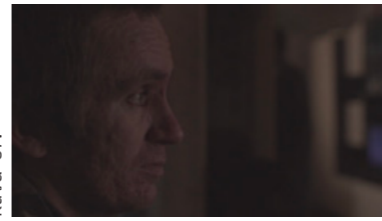
Dima on nyt keskellä kuvaa saippuoimassa itseään jonkinlaisella pesusienellä tai -rätillä. Valo on lämmin, mutta on todella hämärää.

Kuva 36.

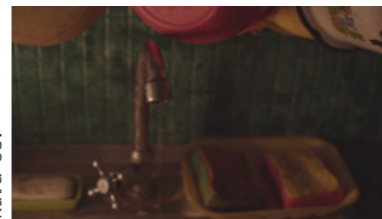
Seuraavassa ruudussa Dima istuu penkillä pesten jalkojaan. Diman molemmin puolin penkillä on emaliset astiat. Penkillä on myös saippua- ja hammasharjarasiat, ruosteinen kattila ja hammastahna. Vesi lorisee yhä taustalla.

Kuva 37.

Kuvataan Diman kasvoja hänen oikealta puoleltaan. Tausta on epätarkka ja keskitytään vain Dimaan. Hänen kasvojensa ihon epäpuhtaudet, parran sekä arvet näkyvät selvästi. Dima istuu ja näyttää tylsistyneeltä. Taustalla kuuluu lorinaa sekä jonkinlaisen radion tai television ääni. Kuva kääntyy hieman ja voimme olettaa, että Dima istuu eteisessä. Eteisessä seisoo myös mies, ja toisesta huoneesta tulee keski-ikäinen nainen (Diman äiti, joka myy pontikkaa kotiaan). Mies hymyilee vaivaantuneesti Dimalle ja jää odottamaan eteiseen, kun nainen kävelee kameran ohi. Mies on epäsiistin näköinen nahkatakissaan ja villapaidassaan. Pipon alta tunkeutuu ulos puolipitkä tukka.

Kuva 38.

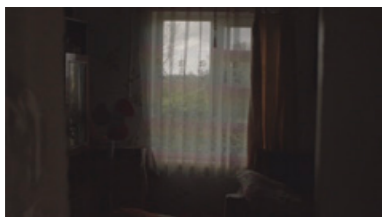
Taustalla kuuluneen lorinan syy selviää, kun kuvataan valuvaa hanaa. Kuvassa näkyy myös kaksi kulunutta tiskisientä, kolhiinntunut emaliastia ja vanhoja muoviastioita. Hana on vanha ja likainen, jossa on vain yksi pyöritettävä vipu.

Kuva 39.

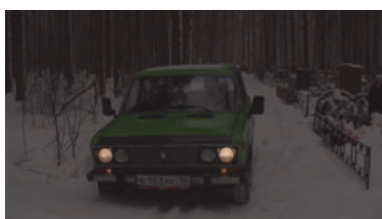
Nainen seisoo tiskipöydän äärellä. Vanhan tuttipullon suulla on kulunut suppilo. Tiskipöydällä näkyy tiskattuja astioita liinan päällä kuivumassa. Tiskipöytä on pieni ja sijaitsee nurkassa. Nainen kaataa tuttipulloon kirkasta nestettä suuremmasta muovisäiliöstä. Nainen laskee astian alas ja avaa ruskean muovipullon korkin. Hän siirtää suppilon tähän pulloon ja kaataa tuttipullon sisällön ruskeaan pulloon. Korkki menee kiinni, ja nainen lähtee kävelemään pullo kädessään.

Kuva 40.

Kohtauksessa kuvataan sisältä hämärästä pitsiverhojen läpi ulos kesäiseen maisemaan. Kuvassa näkyy ikkunan lisäksi tuuletin, vitriini ja nojatuoli. Ulkona on pilvistä, mutta valoisaa. Taustalta kuuluu lattian narina ja venäjänkielistä puhetta. Joku kävelee pensaiden takana.

Kuva 41.

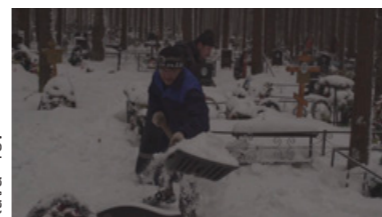
On talvi ja lunta. Vihreä Lada ajaa kapeaa lumista tietä hautausmaalla kohti kuvaajaa. Ladan kuljettaja tööttää kahdesti ja kääntyy oikealle kameran ohi. Kuvassa on jälleen harmaata ja hämärää.

Kuva 42.

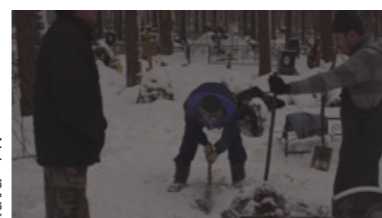
Lada on pysähtynyt, ja nyt auton peräosaan nojaa kaksi lautaa. Toinen takaovi on auki. Mies paksuissa talvivaatteissa kaivaa taskutaan hanskoja.

Kuva 43.

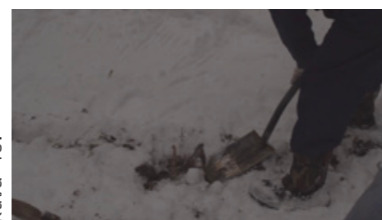
Mies lapioi lunta hautausmaalla. Kuvaan kävelee toinen mies paksuissa haalareissa ja hänellä on kirves kädessä.

Kuva 44.

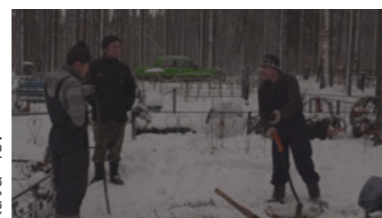
Kirves vaihtuu lapioon. Lapiolla hakataan routaista maata. Maasta lumen alta nousee kivi, joka tönäistään lapiolla sivuun.

Kuva 45.

Kuvassa Dima seisoo kädet taskussa. Toinen mies nojaa rautakankeen. Kolmas mies hakkaa Fiskarsin lapiolla routaista maata viereensä kirves pystyssä maassa. Miehet ovat töissä hautausmaalla keskellä metsää. Heidän takanaan taustalla näkyy sama vihreä Lada, millä he myös saapuivat. Ilma on harmaa.

Kuva 46.

Kuvassa Dima seisoo kädet taskussa. Toinen mies nojaa rautakankeen. Kolmas mies hakkaa Fiskarsin lapiolla routaista maata viereensä kirves pystyssä maassa. Miehet ovat töissä hautausmaalla keskellä metsää. Heidän takanaan taustalla näkyy sama vihreä Lada, millä he myös saapuivat. Ilma on harmaa.

Diman kävely näyttää hankalalta. Dimalla on kädessään kukkia ja hän haistaa niitä.

Kuva 47.

Hauta on kaivettu. Kuopan vieressä on iso kasa hiekkaa ja valtava määrä kiviä. Dima seisoo kädet taskussa kuopan vierellä ja kaksi miestä ovat lapioineen haudan pohjalla. Taustalla näkyy metsäinen hautausmaa.

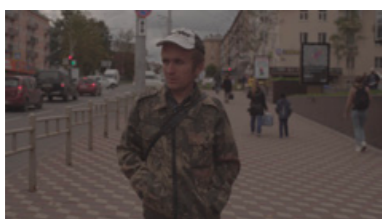
Kuva 48.

Kuvataan kesäistä kylän raittia. Oikeassaa reunassa on pieni joki tai suuri oja, vasemmassa reunassa taloja ja asfaltoitu tie. Tiellä pyöräilee ja kävelee muutamia ihmisiä. Aurinko paistaa, mutta tie on kostea, joten näyttäisi, että sade on juuri lakannut. Kohtaus on kuvattu dronella.

Kuva 49.

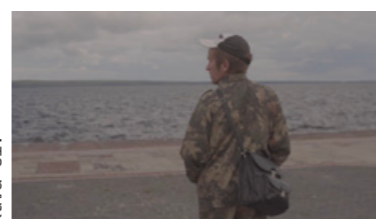
Kuvan keskellä Dima kävelee tien vierustaa pitkin. Oikealla näkyy joki. On kesä, mutta pilvisen harmaata. Dimalla on pieni lippalaki ja hänen koko asunsa on maastokuvioitu. Hänen kävely näyttää hieman hankalalta. Dimalla on kädessään kukkia ja hän haistaa niitä. Kohtaus on kuvattu dronella, hitaasti ja matalalla lentäen. Dima pysähtyy keräämään lisää apilankukkia.

Kuva 50.

Dima on saapunut Petroskoihin. Hänen ilmeensä on varautunut ja jännittynyt. Liikennettä ja ihmisiä on huomattavasti enemmän kuin kotikylässä. Diman vauhti on hidas, kun hän kävelee kädet taskussa.

Dima pysähtyy keräämään lisää kukkia.

Kuva 51.

Maastoasuinen Dima kävelee kohti järven ranta ja katselee ympärilleen. On tuulinen ja pilvinen ilma. Kuvan väritys on monotonisen harmaa.

Kuva 52.

Dima seisoo veden äärellä. Taustalla näkyy kaupunki, autoja ja vihreä puistikko. Drone lähtee nousemaan ja Dima jää yksin seisomaan rannalle. Pilvet repeilee ja valo tulvii niiden välistä. Tähän ruutuun loppuu ensimmäinen trailerin leikkaus.

Seuraavassa kappaleessa tarkennan yllä olevan analyysin vaikutusta suunnitteluprosessiini.

3.5 Ideointi ja vaikutteet sekä moodboard

Aloitin suunnitteluprosessin tutkimalla trailerin raakaleikkauksia useaan otteeseen. Halusin päästä sisälle tunnelmaan sekä tarinaan, jotta minun olisi helpompi edetä fontin suunnittelussa. Tekemällä kuva-analyysiä raakaleikkauksesta auttoi minua määrittelemään tyyliä, tunnelmaa sekä sisältöä. Dokumentin kuvan tunnelma on kauttaaltaan kylmää ja käsittelemätöntä. Kuvassa oleva miljöö vaikuttaa sotkuiselta sekä ränsistyneeltä. Pidän kuvan rakeisuudesta ja käsivaraisesta kuvaamisesta johtuvasta liikkeestä, sillä tämä liike tuo inhimillisen tunteen kuvaan.

Ajatusten pohjalta aloin kerätä itselleni internetistä inspiroivia kuvia. Näiden kuvien avulla kokosin itselleni moodboardin. Moodboard sisältää paljon kuvia typografiasta sekä taidetta ja valokuvia. Moodboardin avulla määrittelin itselleni suuntaviivat ja tavoitteeni. Koska dokumentti sijoittuu Venäjälle, halusin korostaa tätä valitsemalla elementtejä, jotka kuvastavat Venäjän historiaa. Dokumentin kantavana teemana on päähenkilön jalkavamma sekä tästä johtuva erilaisuus. Tämän vuoksi halusin tuoda suunnittelemaani fonttiin mukaan kyseistä poikkeavuutta esimerkiksi hieman oudoilla venytyksillä ja muodoilla. Oleellisena osana dokumentissa on Venäjä ja venäläinen yhteiskunta, joten halusin ottaa mukaan vaikutteita sen kulttuurista ja historiasta. Tavoittelin työssäni trailerin kuvista huokuvan karun ja raa'an estetiikan korostamista yksinkertaisella riisutulla muotokielellä.

Seuraavassa trailerin leikkauksessa oli sisällytetty tiedot, joita hen-

Kuva 53. Projektia varten kerätty moodboard (Jussila 2018)

kilöistä täytyy tulla ilmi. Nämä tiedot ovat henkilöiden nimet ja heidän suhteensa päähenkilöön Dimaan sekä henkilöiden työasemat. Tässä leikkauksessa oli kerrottu myös dokumentin suunniteltu nimi: Pieni Bisnesmies Dima. Otin trailerista kuvakaappauksia, joiden päälle aloin kokeilemaan erilaisia ideoita. Käytän usein Illustratoria työtilanani, johon kerään kuvia ja kokeilen ideoitani. Tapani työskennellä pohjautuu usein vektorigrafiikkaan sen monipuolisten mahdollisuuksien vuoksi. Siksi Illustrator on minulle mahdollisimman luonnollinen ympäristö työskennellä. Yhdistelin screenshotteihin erilaisia kirjaintyyppejä ja tutkin kokeilumenetelmän avulla sitä, mikä voisi tukea dokumentin tunnelmaa ja tyyliä. Ratkaisut tapahtuivat verraten niitä määrittelemääni moodboardiin. Tavoitteena oli luoda vaihtoehtoja ja nähdä, mikä tukisi määrittelemiäni suuntaviivoja eli poikkeavuutta, venäläisyyttä sekä viimeistelmättömyyttä.

Huomasin nopeasti ideointivaiheessa, kuinka merkittävästi koko kuvan tyyli muuttui erilaisten kirjaintyyppien mukaan. Liian leikkisä kirjain rikkoi kuvan tunnelman nopeasti, mutta liian tavallinen tai yksinkertainen fontti ei kerro minkäänlaista tarinaa ja tämän vuoksi yksinkertainen fontti tuntui olevan täysin irrallinen. Tarvitin palautetta suunnitelmistani, joten keräilin kuvakaappauksista ja kirjainkokeiluistani kokoelman, jotka lähetin kuvailuineen Silomäelle. Sain nopean vastauksen Silomäeltä koskien ideoimaani kulmikasta venäläistyylistä fonttia. Hyödynsin kyseistä fonttityyliä seuraavassa suunnitteluvaiheessa. Koska aikani riittää vain yhden kirjaintyyppin tekemiseen, täytyy minun sovittaa se toisen helppolukuisen fontin kanssa. Helppolukuista fonttia tullaan käyttämään pidempien tekstiosoiden kirjoittamiseen.

Kuva 54. Vertailu kirjaintyyppien vaikutuksesta kuvan tunnelmaan. (Jussila, 2018)

Kuva 55. Vaiheita fontin tyylin hahmottelusta. (Jussila, 2018)

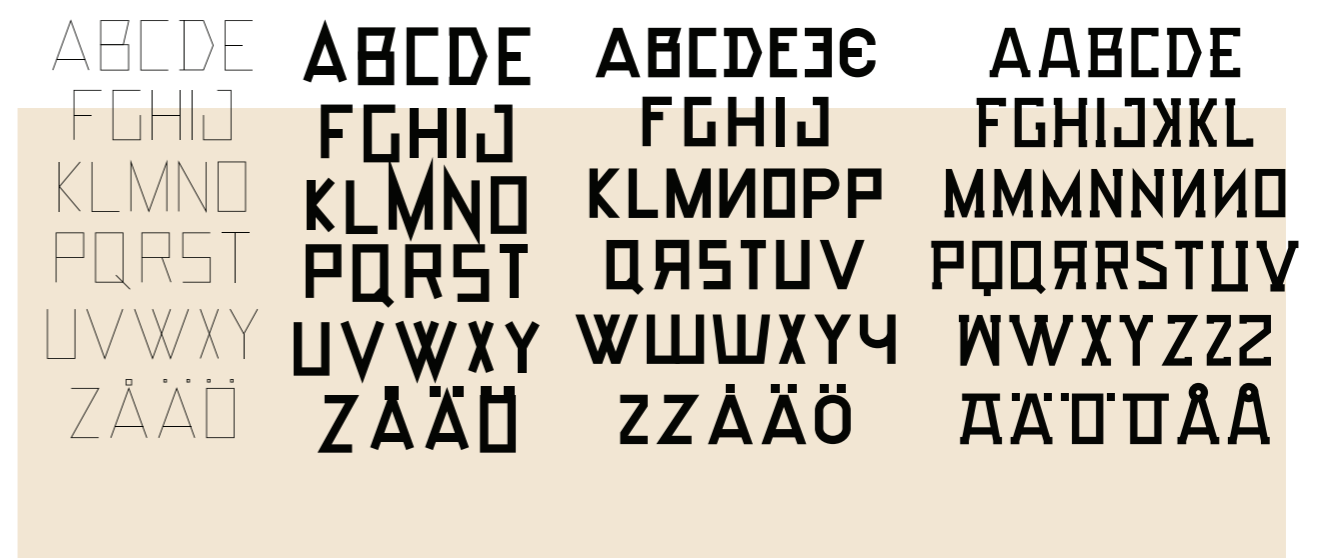
3.6 Luonnosteluvaihe

Aloitin kirjaintyyppin luonnostelun perinteisesti hahmottelemalla kynällä sanoja paperille. Luonnokset eivät missään nimessä olleet tarkkoja tai siistejä vaan lähinnä omien ajatusten käsittelyä ja jäsentelyä. Leikittelin laatikkomaisen muodon ajatuksella ja kokeilin löytää yksinkertaista järjestelmää, joka määrittelisi kirjaimen muodon myöhemmässä vaiheessa.

Siirryin nopeasti käsin piirtämisestä Illustratoriin, jossa kokeilin tarkemmin järjestelmän rakentamista. Kokeilin jakaa neliön erilaisilla tavoilla osiin ja käyttää näitä jakolinjoja ohjeina kirjaimia piirtäessä. Pidin symmetrisestä järjestelmäideasta paljon, mutta muodoltaan tasasivuinen neliö ei toiminut tässä tarkoituksessa riittävän hyvin. Tasasivuisen neliön pohjalle rakennetut kirjaimet olivat kaiken lisäksi todella hankalalukuisia. Kokeilin myös ajatusta kirjaimista, jotka rakentuisivat samankokoisista palasista, laudoista, jotka on naulattu yhteen muodostamaan kirjaimia. Tässä ideassa suunnittelin käyttäväni OpenType-ominaisuuksia hyväkseni ja tehdä kirjaimista useita versioita.

Kuva 56. Gemenakirjaimiston prosessin eri vaiheita kuvattuna. (Jussila, 2018)

Kuva 57. Versaalikirjaimiston kehittymisen eri vaiheita kuvattuna. (Jussila, 2018)

3.7 Kirjaintyyppin suunnittelu

Aloitin fontin toteuttamisen valmistelemalla Illustrator-tiedoston, johon tein valmiiksi 29 300x300 pikselin artboard-sivua jokaiselle kirjaimelle. Asetin itselleni valmiin x-korkeuden 130 pikselin korkeuteen ja versaalilinjan 180 pikselin korkeuteen. Näiden raamien sisällä aloitin oman kirjaintyyppini valmistamisen. Aloitin kirjaimien rautalankamallien hahmottelun hiuslinjalla ja kirjainten piirtämisen gemena-kirjainten kontrollikirjaimista, jotka ovat usein kirjain suunnittelussa n tai h ja o. Kontrollikirjaimet määrittelevät suorakulmaisten ja pyöreiden kirjainten muodot, joita toistetaan koko kirjaintyyppiä läpi. (Willen & Strals 2009, 99). Aluksi suunnitelin kirjaimet yksinkertaiseen laatikon muotoon. Pidin kirjaimet mahdollisimman saman levyisinä ja kokoisina joitakin poikkeuksia lukuunottamatta. Kirjaimet, joissa on pyöreitä muotoja esimerkiksi olkalinjassa (m, n, u, h, d ja p) toteutin yhdistämällä 25° kaltevan viivan vaakaviivaan. Näin sain säilytettyä mahdollisimman jyrkän ilmeen, mutta pitäen mukana gemenakirjainten tunnistettavia osia. Kun hiuslinjalla piirretyt kirjainten rungot olivat valmiina, aloitin kirjainten paksuntamisen todella paksuiksi. Moniin kirjaimiin alkoi ilmestyä outoja piirteitä ja kömpelöitä muotoja Illustratorin viiva-asetusten vuoksi. Pidin kuitenkin tästä sattumasta niin paljon, että säilytin joitakin näitä kömpelöitä muotoja mukana vielä myöhempään vaiheeseen. Suurimman osan siistin kuitenkin pois luettavuuden parantamiseksi. Hioin kirjaimia yksitellen muotoon, mutta pyrin käyttämään kirjaimissa samoja elementtejä mahdollisimman paljon.

Versaaleita suunnitellessa aloitin piirtämällä hiuslinjalla kolmioita sekä suorakulmioita, joiden avulla pystyin hahmottelemaan useimmat kirjaimet. Välttelin pyöreitä muotoja säilyttääkseni jylhän kulmikkaan muodon kirjaimissani. Sain muodostettua itselleni kontrollikirjaimia, joiden pohjalta kirjaimet olivat helppo rakentaa. Versaalit oli huomattavasti nopeammin suunniteltu niiden yksinkertaisten muotojen vuoksi verrattuna gemenoihin, joissa on huomattavasti enemmän vaihtelua kirjainten välillä.

Kun kirjaintyyppi oli ensimmäisen kerran suunniteltu, totesin sen olevan todella yksinkertaisen groteskin näköinen, ja mielestäni se tarvitsi lisää luonnetta. Jotta viittaus Venäjään olisi mahdollisimman ilmeinen, päätin ottaa kyrillisistä aakkosista kirjaimia, jotka muistuttavat ulkomuodoltaan tuttuja latalaisia kirjaimia (muun muassa В, Н, Ш, Ч Я), ja käytin niitä verrokkien tilalla. Katsoja pystyy ymmärtämään yhä, mitä tekstissä lukee ja pystyy nopeasti yhdistämään oudot kirjaimet kyrillisiin aakkosiin.

Kirjaintyyppiin kuuluu oleellisesti myös numeraalit. Päätin, että suunnittelen vain versaalinumeraalit fonttiini. Myös numeroihin otin vaikutteita kyrillisistä kirjaimista ja sovelsin suunnittelemini kirjainten muotoja numeraaleihin.

Olin tyytyväinen yksittäisiin kirjaimiin, mutta kirjoittaessani sanoja omalla fontillani, tuntui se ikään kuin liian raa'alta. Fontistani puuttui yhä sitä jotain. Kokeilin lisätä joihinkin kirjaimiin pienet yksinkertaiset päätteet lisätäkseni hieman kiintopisteitä ja mielenkiintoisia yksityiskohtia. Mielestäni kirjaimet saivat sopivasti lisää tunnetta

pienillä yksityiskohdilla, siispä kokeiluni myötä päädyin lisäämään jokaiseen kirjaimen pikkuiset päätteet.

Joistakin kirjaimista alkoi muodostua useita eri versioita, kuten esimerkiksi versaali N-kirjaimesta; kirjain on oikein päin sekä kyrillinen versio, jossa suunta on ikään kuin takaperin. Lisäksi yksi versio kirjaimesta oli sellainen, jossa viivan terävä reuna katkeaa versaalilinjaan sekä versio, jossa terävä kulma säilyy, mutta laskeutuu juuri versaalilinjan kohdalle.

Vertailin erilaisia kirjainmuotoiluohjelmia, mikä voisi sopia parhaiten minun tarkoituksiini. Päädyin siihen, että FontLab ohjelma olisi kaikkein ammattimaisin ohjelma, mutta vaatisi myös ammattimaisen budjetin (n. 680 \$). Tutustuin myös Glyphs-ohjelmaan, joka tuntui olevan melko helppokäyttöinen ja kaikin puolin pätevä ohjelma. Tämä ohjelma oli myös hinnan puolesta hieman haastava (250 \$). Aloitin vektorien muuttamisen fontti-muotoon ilmaisella Birdfont-ohjelmalla, mutta koska ohjelman käyttöliittymä oli epäselvä ja toiminnot rajalliset, päätin hylätä myös sen. Lopuksi löysin omiin toimintatapoihini sopivan ohjelman. Fontself Maker on Photoshoppiin ja Illustratoriin lisättävä laajennus, joka tekee piirretyistä vektoreista tai bittikartoista OpenType-fontin. Fontself Makerissa kirjaimet on helppo raahata ohjelmaan, nimetä ja muokata välityksiä.

Käytin kirjaintyyppiäni dokumentin otsikkoteksteissä muun muassa dokumentin nimiruudussa ja henkilöiden nimien esityksessä. Yhdistin Dima Serif Boldin päätteellisen uusklassisen vuonna 2012

DIMA SERIF

bold

A B C D E F G H I

J K L M M M N N O P Q

R R R S T U V W W X Y

Z Z Å Å Ä Ä Ö Ö

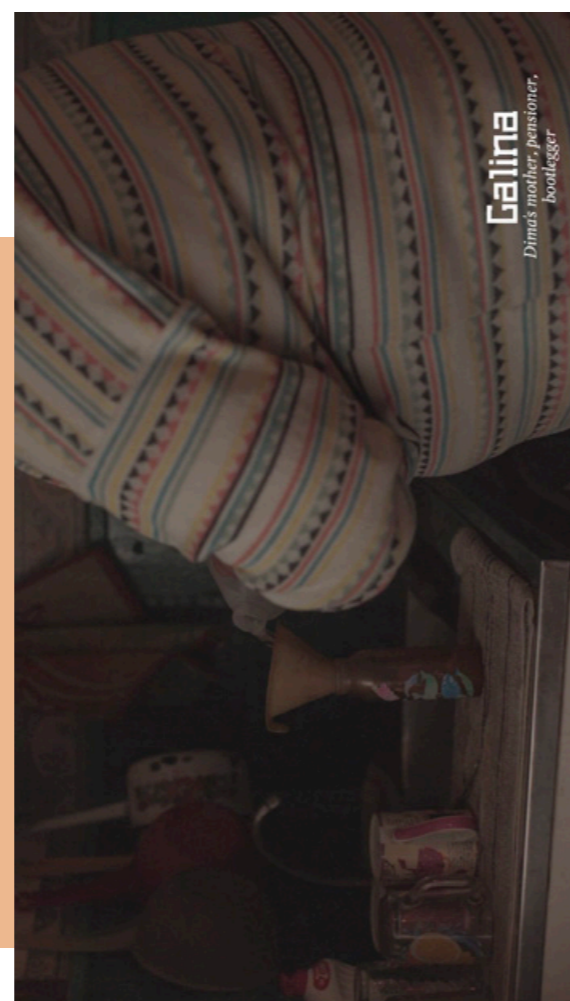
a b c d e f g h i j k l m

n o o p p q r r s t u

v w x y z å ä ö ö

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

! " # \$ % ' + , - . / : ; ? @ \ _ - €

Kuva 59. Kuvakaappauksia Pieni bisnesmies Dima -dokumentin trailerista (Jussila 2018)

Amerikkalaisen JTD fonttisuunnittelutoimiston julkaisema Garvis Italicin kanssa. Garvis Italic luo uusklassisen ilmeensä ansiosta jännitteen suunnittelemani kirjasimen välille. Suunnittelemani kirjasin on muodoltaan suuri ja kömpelö, kun Garvis Italic on taas kevyt, soljuva ja helposti luettava. Tästä vastakkainasettelusta syntyy mielenkiintoinen toisiaan täydentävä kontrasti, joka toistuu samalla myös dokumentin teemassa.

Trailerissa tekstit tulevat esiin rauhallisesti läpinäkyvästä näkyväksi. Valitsin teksteille yksinkertaisen neutraalin valkoisen värin, joka toistuu läpi trailerin. Puhdas valkoinen tuo kuvaan raikkautta ja keveyttä, kun taustalla oleva kuva on harmaata ja tummaa. Lisäksi animoin teksteille kevyttä huojuntaa ja keinuntaa satunnaisella tavalla, tuodakseni teksteihin hieman eloa ja mielenkiintoa.

Traileri oli nyt valmis. Tekstit käännettiin myös englanniksi, jotta rahoitusta dokumentin valmistamiseen voitaisiin lähteä hakemaan samalla myös ulkomailta. Dokumentin ja oman suunnittelutyöni jatko riippuu mahdollisesta tuotantoyhtiöstä, joka ei ole opinnäytetyöni kirjoitusprosessin tässä vaiheessa vielä selvillä.

4.

Lopputulokset ja yhteenveto

Projektin päätavoitteena oli suunnitella graafinen ilme, joka tukisi dokumentin tarinaa. Tämän dokumentin oleellisena osana graafista ilmettä kuului suunnitella ilmeeseen sopiva fontti. Lopullinen traileri nojasi todella vahvasti tähän fonttiin.

Tavoitteena oli saada traileri valmiiksi, että kirjaintyyppi edustaisi määrittelemiäni asioita eli venäläisyyttä, poikkeavuutta sekä viimeistelmättömyyttä. Varsinaista visuaalista ilmettä oli turhan aikaista määritellä, koska vielä tässä vaiheessa ei tiedetä mihin kaikkeen sitä tulisi käyttää. Muilta työryhmän jäseniltä sain todella positiivista palautetta työstäni ja koen, että saavutin projektille asettamani tavoitteet, vaikka aikataulu olikin tiukka ja tehtävää sekä opittavaa olikin paljon. Aikataulun tuomien haasteiden vuoksi fontistani puuttuu monien välimerkkien lisäksi kieliversioiden edellyttämät merkit. Lisäksi olisin voinut hyödyntää paremmin OpenType -fontin suomia mahdollisuuksia. Voin tietysti palata näihin asioihin projektin ja opinnäytteen ulkopuolella sekä mahdollisesti suunnitella kokonaisen fonttiperheen. Fonttini nimeksi tuli "Dima Serif Bold" dokumentin päähenkilön, kirjaintyylin päätteellisyyden ja paksun leikkauksen mukaisesti.

Suunnitteluprosessiini vaikutti ajan lisäksi muu työryhmä ja heidän näkemyksensä sekä työpanoksensa. Vaikka minulle annettiin työssäni todella vapaat kädet kokeilla ja tehdä alan ammattilaisena mitä parhaaksi näen, minuun vaikutti kuitenkin se, millaista tarinaa ohjaaja ja kuvaaja haluavat kertoa. Huomasin että, valitsin melko varhain suunnan, poikkeavuudesta, venäläisyydestä sekä viimeistelmättömyydestä, mihin halusin ilmettä lähteä kuljettamaan. Täysin erilaisten ideoiden ja kokeilujen kautta päädyin juuri sellaisiin ratkaisuihin, jota tässä projektissa halusin tehdä.

Kirjaintyyppini ilme korosti dokumentin selkeästi karuja ja raakoja elementtejä sekä tyyliä sen yksinkertaisella riisutulla muotokielellä. Mielestäni fontissa korostuu brutaali funktionaalisuus ja käsin tekemisen kulttuuri, mikä näkyy esimerkiksi päähenkilön kotikylän

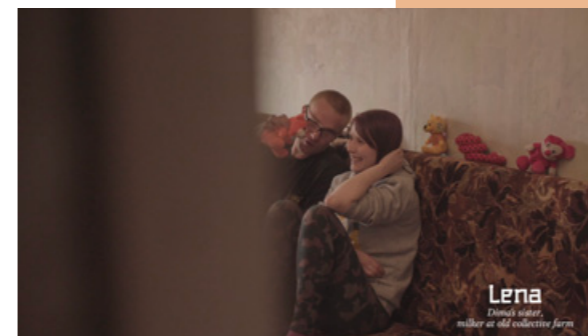
rakennuksissa ja miljöössä. Katsojalle haluttiin viestiä venäläisyyttä, joten kirjainten kyrilliset muodot antavat katsojalle vinkin siitä, mihin päin maailmaa tapahtumat mahdollisesti sijoittuvat rikkomatta kuitenkaan täysin luettavuutta. Lopputulos on yhtenäinen kokonaisuus.

Huomasin prosessin aikana, että fontin suunnittelu ei ole yksinkertaista. Hyvän ja toimivan fontin suunnittelussa vaaditaan erityisen tarkkaa muotoilua, jotta saadaan aikaiseksi toimiva ja helposti luettava fontti. Tämän vuoksi olen tyytyväinen, että suunnittelemani kirjaintyyppi pysyi minimaalisena ja jopa hieman outona, sillä se soi minulle taiteellisempia vapauksia ratkaista vastaan tulleita ongelmia.

Kokonaisuudessaan pidin tästä projektista ja olen kaikin puolin tyytyväinen sen kulkuun. Tulevaisuutta ja seuraavia projekteja ajatellen tulen kuitenkin muuttamaan omaa suunnitteluprosessiani hieman virtaviivaisemmaksi. Tässä projektissa aikaa kului epätarkan briefin ja heikon kommunikation myötä hukkaan. Projekti antoi minulle enemmän kuin mitä uskalsin odottaa. Opin paljon uutta sekä ymmärsin sen, kuinka paljon voin vielä oppia lisää. Projekti innostaa ja motivoi minua työssäni muotoilijana. Aion myös lisätä kirjainmuotoilun osaksi omaa muotoilijan uraani.

Kirjainmuotoilu opinnäytetyönä oli minulle ensisijaisesti oppimiskokemus ja tilaisuus syventää taitojani muotoilijana. Toivonkin, että tulevaisuus toisi eteeni vastaavanlaisia haastavia projekteja joissa pääsen kokeilemaan sekä oppimaan uutta.

Kuva 60. Kuvakaappauksia Pieni bisnesmies Dima -dokumentin trailerista (Jussila 2018)

Lähteet

Liitteet

Kirjalliset lähteet:

Itkonen, Markus. 2012. *Typografian käsikirja*. rps-yhtiöt, Helsinki.

Seppä, Anita. 2012. *Kuvien tulkinta*. Gaudeamus Oy, Helsinki.

Samara, Timothy. 2014. *Design Elements A Graphic Style Manual*. Rockport Publishers, Beverly

Willen, Bruce & Strals, Nolen. 2009. *Lettering & Type*. Princeton Architectural Press, New York.

Sähköiset lähteet:

Saavutettavaa typografiaa

(<http://saavutettava.fi/2006/03/24/saavutettavaa-typografiaa-osa-1/>) [Viitattu 16.02.2018]

Kirjaimen anatomia

(<http://logotyyppi.fi/blog/2014/11/29/kirjaimen-anatomia/>) [Viitattu 16.02.2018]

Fontin etymologia

(<https://www.etymonline.com/word/font>) [Viitattu 16.02.2018]

Semiotikkaa aloittelijoille

(<https://www.creativebloq.com/computer-arts/semiotics-beginners-3059924>) [Viitattu 23.01.2018]

Liitteet:

Linkki valmiiseen traileriin löytyy osoitteesta:

https://drive.google.com/file/d/1edjxD0Gln_tCoZ431HAnvLZt8JNzHQcD/view?usp=sharing

Kuvalähteet:

Kuvat 1, 3, 30–52, 59–60. *Kuvakaappaus Pieni bisnesmies Dima -dokumentin trailerista.* Jussila, N. Sijainti: Tekijän sähköiset tiedostot.

Kuva 2. *Typografian termistöä kuvitettuna.* Jussila, N. Sijainti: Tekijän sähköiset tiedostot.

Kuvat 4–29. *Kuvakaappaus dokumenttisarjasta Abstraktio, jakso 7 – valokuvaus.*

Sijainti: <https://www.netflix.com/watch/80057883?tctx=1%2C1%2C%2C%2C>

Kuva 53. *Projektia varten kerätty moodboard.* Jussila, N. Sijainti: Tekijän sähköiset tiedostot.

Kuva 54. *Vertailu kirjaintyyppien vaikutuksesta kuvan tunnelmaan.*

Jussila, N. Sijainti: Tekijän sähköiset tiedostot.

Kuva 55. *Vaiheita fontin tyylin hahmottelusta.* Jussila, N. Sijainti: Tekijän sähköiset tiedostot.

Kuva 56. *Gemenakirjaimiston prosessin eri vaiheita kuvattuna.*

Jussila, N. Sijainti: Tekijän sähköiset tiedostot.

Kuva 57. *Versaalikirjaimiston kehittymisen eri vaiheita kuvattuna.*

Jussila, N. Sijainti: Tekijän sähköiset tiedostot.

Kuva 58. *Dima Serif -kirjaintyyppin merkistö.* Jussila, N. Sijainti: Tekijän sähköiset tiedostot.

